

УДК 101.8+1(091)

В. В. Співак,
кандидат філософських наук
(Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, м. Київ)
vova3006@ukr.net
ORCID: 0000-0002-1681-8486

СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ ЕПОХИ БАРОКО

У статті розглянуто сучасні методологічні підходи до вивчення історії вітчизняної філософської думки. Проаналізовано основні методологічні труднощі з якими стикається дослідник української філософської традиції епохи бароко. Робиться висновок про високий потенціал культурологічного підходу до дослідження української філософської думки українського бароко. Розглянуто поняття "філософська культура", як ключове при дослідженні філософської спадщини ранньомодерного періоду.

Ключові слова: історія філософії, методологія, філософська культура, українське бароко.

Актуальність дослідження. Дослідження історії української філософської традиції залишається актуальним протягом останніх десятиліть. Вітчизняна наука виробила ряд методологічних підходів, що плідно застосовуються при вивченні історії української філософської думки. Разом з тим в українській історико-філософській науці, ще існує ряд проблемних питань, які потребують свого особливого підходу і, відповідно, розвитку методологічної бази досліджень. Зокрема, до кола "проблемних" належить питання щодо способів включення до історико-філософського дискурсу навколо-філософських джерел (проповіді, морально-богословські трактати, вірші і т.п.) за якими доводиться вивчати філософську думку домодерного та ранньомодерного періодів. Особливо це стосується філософської думки епохи бароко, коли закладалися не тільки основи української професійної філософії (яка щойно почала викладатися в навчальних закладах на теренах України), а й взагалі – національної ідентичності та неповторне обличчя української культури, які й досі несуть на собі відбиток "бароковості". Без ретельного дослідження цієї епохи, що потребує свого власного "ключа розуміння", вітчизняна історія філософської думки буде переобтяжена "білими плямами", що недопустимо при нагальній необхідності створити цілісну картину розвитку української духовної культури на тлі європейського культурного простору. Тож, розвиток методології досліджень історії української філософської думки та духовної культури залишається актуальним.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. До методологічних проблем дослідження історії української філософської думки, в тій чи іншій мірі, звертався ряд вітчизняних дослідників: Д. Чижевський, В. Нічик, В. Горський, С. Кримський, М. Ткачук, Я. Стратій, М. Кашуба, Л. Довга, С. Йосипенко та ін. Проте, згадані автори в основному з критичного аналізували попередні методологічні підходи та зосереджувались на обґрунтуванні власного бачення окремої проблеми свого дослідження, не звертаючись до комплексного аналізу всіх наявних підходів до історії вітчизняної філософської думки. Тож, згадані дослідники розкривали методологічне підґрунтя якоїсь специфічної сфери історико-філософської науки не вдаючись до її комплексного дослідження. Прикладом комплексного вивчення методологічних концепцій дослідження історії української філософії є праці С. Руденка, в яких ґрунтовно розглядаються основні сучасні методологічні підходи до історії вітчизняної філософської думки.

Окреслення невирішених питань, порушених у статті. Проте, на жаль в цих вагомих для вітчизняної історико-філософської науки дослідженнях не міститься вичерпної картини розвитку української історико-філософської методології. Зокрема, в них не враховано культурологічний та ціннісний підходи, що отримали розвиток порівняно недавно. В даній статті ми маємо намір порушити питання про основні методологічні перепони, що виникають перед дослідником вітчизняної історії філософської думки та намітити єдину систему сучасних методологічних підходів до вивчення історії української філософської традиції.

Метою нашого дослідження є огляд сучасних методологічних підходів до вивчення історії вітчизняної філософської думки. При досягненні даної мети ми намагатимемось реалізувати ряд завдань: проаналізувати методологічні труднощі, що виникають при вивченні історії вітчизняної філософської думки; розглянути основні підходи до дослідження історії української філософської думки; виокремити найбільш перспективний підхід з огляду можливості його застосування при вивченні філософської думки українського бароко.

Виклад основного матеріалу. При вивченні української філософської культури дослідникам доводиться враховувати ряд її особливостей. Серед таких особливостей, наприклад, тісний зв'язок з літературою, мистецтвом, релігією та іншими формами духовної культури, на що неодноразово вказували такі дослідники, як Д. Чижевський, В. Горський, С. Кримський та ін. При вивченні історії вітчизняної філософської традиції, врахування такого зв'язку допомагало створити загальну картину

"українського способу філософствування" та розширити в ретроспективному напрямку межі його історичної тягlostі.

Проблема визначення наукових підходів до українського філософського простору XVII ст. обтяжується специфікою джерельної бази, яка має здебільшого релігійний характер (проповіді, трактати для сповідників, полемічні твори...). Такі, не специфічно філософські джерела породжують ряд труднощів методологічного та концептуального характеру. Так, необхідність розмежування богословських і філософсько-значущих ідей ставить вимогу обізнаності дослідника не лише у філософському процесі, але й у богословських "тонкощах". Також, необхідним є врахування широкого контексту створення цих джерел, які носять здебільшого компілятивний характер. До того ж, історик вітчизняної філософії епохи бароко вже на початковому етапі стикається з проблемою легітимізації своїх досліджень, адже за релігійною оболонкою досить важко буває розгледіти філософську складову.

Ця обставина породила певні стереотипи щодо тлумачення й підходу до вивчення історії української філософії. З часом ці уявлення породили ряд загальних трактувань феномену українського філософського процесу епохи бароко.

До таких шаблонів, насамперед, належить уявлення про певну "незрілість" української філософії, особливо в до модерний чи ранньомодерний період. Хоча, тісний зв'язок філософії та релігії не суперечить загальноєвропейському контексту філософського процесу (в цей час продовжує розвиватися "друга схоластика"), на що вже справедливо вказував ряд дослідників [1]. Проте, через загальну звичку бачити у XVII столітті епоху Декарта, Спінози, Бекона..., "київський візантинізм" виглядає на цьому тлі доволі "блідо". Як наслідок, рядом дослідників було здійснено намагання представити цей факт як певну "самобутню" особливість (існування її як "любомудрія" чи філософської думки) (В. Горський, С. Кримський). Таке тлумачення міцно увійшло у вітчизняну історико-філософську науку та й досі залишається концептуальною основою багатьох досліджень.

Іншим підходом є, відкидання (звісно, із певними застереженнями) існування в Україні національної філософії як такої або філософії в її "чистому" вигляді, принаймні до часів Григорія Сковороди чи академічної філософії XIX ст. Хоча, остання точка зору, стверджуючи відсутність професійної національної філософії, не заперечує наявності певних паростків філософського мислення та обмеженого функціонування філософії у вигляді академічних курсів, що були вітчизняною обробкою "чужого" досвіду.

Останнім часом було здійснено ряд спроб класифікувати основні підходи до вивчення історії української філософії. До таких спроб належить дослідження С. Руденка. На думку автора, сучасні методологічні підходи до вивчення історії української філософії можна поділити на п'ять основних напрямів: описова (дискриптивна) модель; історико-філософське українознавство (В. Горський, М. Ткачук, В. Гусев, Я. Стратій); тематично-персональна концепція історії філософії України (В. Лісовий, М. Русин, І. Огородник, Н. Мозгова, В. Нічик, Я. Стратій, С. Бондар та ін.); "історіографія історії філософії" (Ю. Кушаков, В. Горський, В. Табачковський, І. Фицик та ін.); "філософія історії української філософії" (С. Йосипенко) [2: 53]. Сам С. Руденко пропонує як основний підхід до вивчення історії української філософії метод раціональної реконструкції (до якого тяжіють всі недискриптивні напрямки) доповнений методом реконструктивної рефлексії.

Ці підходи, на нашу думку, не суперечать погляду на феномен української філософії епохи бароко, як на частину духовної культури. Це дозволяє нам говорити не тільки про філософію чи філософську думку, а й про філософську культуру. Підхід до вивчення історії вітчизняної філософії через призму поняття філософської культури може нам допомогти врахувати всю динаміку філософського процесу та різні його прояви, навіть ті, що не зовсім відповідають сучасним академічним уявленням про філософствування. В українській філософській науці помітний внесок у розробку культурологічного підходу до вивчення філософських проблем та історії філософської думки зробили В. Горський [3], М. Ткачук [4] та ін. В їх дослідженнях даний підхід вже довів свою наукову цінність. Проте в цій царині присутній ряд проблемних моментів, що потребують уточнення.

Складність цього явища полягає насамперед в тому, що філософська культура формується під впливом цілого комплексу явищ, які мають, як філософський, так і суспільний, економічний, політичний та інший характер. Так, на формування філософської культури впливають: стан розвитку філософії (традиція, школи, філософська спільнота), зовнішні філософські впливи, перелік доступних та санкціонованих традицією філософських джерел тощо. Також важливими є "поза філософські" фактори соціокультурного характеру: інституціональні (наприклад, наявність закладів освіти з викладанням курсу філософії, підтримка держави, меценатів, церкви); економічні (матеріальна база функціонування філософського процесу, наявність та швидкість шляхів сполучення, стан друкарської справи, вартість та доступність літератури); соціальні (наявність суспільної потреби у філософії, престижність статусу "філософа"); політичні (стан війни або миру, політика держави у царині освіти та науки, цензура); особистісні (суб'єктивно-психологічні, біографічні особливості учасників філософського процесу) та

міжособистісні (наявність/відсутність комунікації між філософами і школами, її інтенсивність); інші фактори дотичні до функціонування філософії.

Також, немає єдиного визначення самого поняття філософська культура, яка залежно від контексту може трактуватися в декількох значеннях. В історико-філософській науці поняття філософської культури належить до широковживаних.

Увагу на поняття філософської культури та різні аспекти його тлумачення звертають Г. Тульчинський [5], М. Фоміна [6], А. Івін [7], В. Чернікова [8]. Саме ж вивчення філософської культури розвивається в межах філософії, проте носить міждисциплінарний характер, тісно переплітаючись зі сферами культурології, психології, лінгвістики тощо. Досить широко дане поняття використовується у сучасній компаративістиці, що включає в себе вивчення механізмів взаємодії різних типів філософських культур через діалог та співробітництво [8].

Відповідно до культурологічного підходу філософія є інтегратором культури, у якому відображається процес пристосування культури до змін, що відбуваються в суспільстві, водночас філософія не може задовольнятися якимось одним способом освоєння дійсності [6].

Як справедливо зазначає Г. Тульчинський, "Філософія, подібно до Протея, здатна приймати найрізноманітніші, несхожі одне на одне обличчя. Вона настільки ж різноманітна, як і шляхи людського самовизначення... Тому навряд чи обгрунтованими є претензії якогось одного способу філософствування на виключність та загальну значимість. До такого висновку призводить розгляд навіть суто зовнішніх форм побутування філософії..." [5: 75].

Такий філософсько-культурологічний підхід дозволяє нам розглядати з точки зору історико-філософського дослідження не тільки джерела, що мають відношення до професійної філософії, але й широкий спектр неспецифічно філософських джерел, якими в основному й представлена українська думка епохи бароко. Адже філософська культура обіймає не тільки високий академічний рівень філософських дискусій або лекційних курсів, але й відображення філософського знання, ідей, понять у богословських працях, живописі, поезії та на рівні публічного простору (нормативних актах, листах, проповідях тощо). При чому, такий підхід не виводить нашу увагу поза спектр філософського мислення, адже "при всій різноманітності своїх форм філософія – на рідкість цілісна нормативно-ціннісна система культури" [5: 71]. Тобто вивчаючи відображення філософської культури на матеріалах нефілософських джерел, ми залишаємось в царині філософії, адже досліджуємо її невід'ємну складову та потужний фактор розвитку самої філософії – філософську культуру доби.

Головним в цьому дослідженні є не статус джерела, а філософська значимість ідей та понять, що в ньому представлені. Також таке дослідження здатне дати нам уявлення про особливості функціонування елементів філософської культури поза академічним середовищем на масовому рівні культури. Адже, незважаючи на всю елітарність філософського світогляду, його здобутки проявляються в усіх сферах культури, так чи інакше стаючи надбанням мас.

Історико-філософський статус такого дослідження підсилюється історичним аспектом самого поняття філософська культура. Адже культура, як і філософія носить історичний характер. Через це, як зазначає М. Фоміна, "говорити про філософську культуру необхідно лише з позиції часу. Вона акумулює, аналізує, осмислює досягнуте. Тому історичні досягнення філософської думки попередніх епох складають світоглядне ядро філософської культури, що дає підґрунтя говорити про історико-філософський аспект філософської культури" [6]. Тобто, ми можемо говорити про різні історичні типи філософської культури, що змінювали одне-одне в процесі розвитку філософії. Кожна епоха визначає рівень культури філософствування, через що оцінювати філософський процес минулого виключно через призму сучасного навряд чи є коректним. Адже те, що зараз здається нефілософським, могло мати таке значення для філософської культури минулого.

Як зазначає А. А. Івін, "кожна історична епоха дивиться на світ своїми очима. Вона намагається, при цьому, відкрити своє нове розуміння та осмислення цього світу, користуючись специфічною системою інтелектуальних координат... Стиль мислення являє собою складну, ієрархічно впорядковану систему прихованих домінант, зразків, принципів, форм та категорій теоретичного осягнення світу" [7]. Тож і тут ми спостерігаємо уявлення про філософську культуру в її історичному аспекті, як про модель мислення притаманну певній епосі, перелік проблемних питань, способів відповіді на них, форм вираження філософського знання тощо.

Проте, у поняття філософська культура присутній ще один вагомий аспект – індивідуалістичний, адже філософська культура завжди має своїх носіїв – мислителів-інтелектуалів, які творять в межах цієї культури будучи одночасно її продуктом та творцями і виразниками. На думку М. Фоміної, філософська культура особистості передбачає засвоєння філософських знань, оволодіння досвідом філософського осягнення дійсності, філософським мисленням (однією з рис якого є діалогічність), а також набуття вміння філософського вираження, тобто філософської мови [6]. Останній аспект індивідуальної філософської культури (володіння та вживання філософської мови) є, на нашу думку, головним маркером причетності інтелектуала до філософського процесу через систему освіти, філософські

дискусії, читання філософських текстів, що було б неможливим без обізнаності у спеціальних філософських поняттях та термінах.

Таким чином, ми можемо говорити про філософську культуру, як про різновид духовної культури, конкретно-історичний стиль філософського життя певної епохи (з усіма формами функціонування філософії) та особистісну приналежність до філософської спільноти й процесу філософствування, головними ознаками якої є наявність елементів філософського мислення, знань та філософської мови у текстах мислителя-інтелектуала. В свою чергу, статус філософської культури, як складової філософії, філософського процесу та вагомому чиннику його протікання, вводить дослідження її історії до поля зору історико-філософської науки.

Цей підхід, має бути доволі плідним при дослідженні спадщини інтелектуалів, статус яких як філософів є невизначеним, проте у писемній спадщині яких наявна потужна філософська складова яка потребує свого дослідження.

Окремої уваги, заслуговує ціннісний підхід до вивчення історії української філософії епохи бароко, а також тісно пов'язана з ним історія філософських понять, що як жанр розвивалася за Заході Г. Гадамером [9], а останнім часом апробується в галузі досліджень історії української філософії (зокрема в дослідженнях Л. Довгої [10]). У цих дослідженнях, які "розташовані на межі філософії, історії культури та лінгвістики, йдеться про те, аби мову, якою писали свої тексти українські інтелектуали ранньо-модерної доби, витлумачити (розкрити) не в сучасних категоріях, а згідно із смислами, притаманними певним словам/поняттям/термінам саме у XVII–XVIII ст."

Даний підхід досить сильно переключається з культурологічним, який, як вже було зазначено, надає вагоме значення філософському лексикону, як елементу філософської культури епохи та особистості інтелектуала. Тож обидва згадані підходи можуть бути інтегрованими при вивченні історії вітчизняної філософської культури.

Висновки. Таким чином, до головних проблемних питань методологічного характеру, що виникають при дослідженні української філософської думки належать: врахування характерних рис розвитку вітчизняної філософської традиції (зв'язок з релігією, літературою, мистецтвом та ін.); великий корпус навколо-філософських джерел, за якими вивчається вітчизняна філософська думка; певні застарілі стереотипи щодо вітчизняної філософської культури які наразі сприймаються багатьма дослідниками як самоочевидні істини, проте, скоріше, створюють перепони для глибшого пізнання української філософської думки ніж сприяють розумінню проблеми.

Вітчизняна історико-філософська наука виробила низку методологічних підходів, що враховують різні аспекти, важливі при дослідженні історії розвитку української філософської думки. Одним з найперспективніших, на нашу думку, підходів є культурологічний, що розглядає історію вітчизняної філософської думки як частину розвитку духовної культури. Цей підхід оперує поняттям філософська культура, яке враховує різні способи функціонування філософського знання й форми протікання процесу філософствування. Такий погляд може бути продуктивним при вивченні української філософської традиції до модерної та ранньомодерної епох для яких є характерним брак специфічно-філософських джерел. Філософсько-культурологічний підхід дозволяє вивчати філософську культуру на основі таких, на перший погляд, "нефілософських" джерел, як церковна проповідь, трактати з морального богослов'я, поетичні твори тощо. Тож, досліджувана у статті проблематика є досить перспективною і потребує подальшого розгляду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Йосипенко С. Л. До витоків української модерності. Українська ранньомодерна духовна культура в європейському контексті / С. Л. Йосипенко. – К. : Український Центр духовної культури, 2008. – 392 с.
2. Руденко С. В. Сучасні методологічні концепції дослідження історії української філософії: [монографія] / С. В. Руденко. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2012. – 279 с.
3. Горський В. С. Нариси з історії філософської культури Київської Русі: (середина XII-середина XIII ст.) / В. С. Горський. – К. : Наукова думка, 1993. – 161 с.
4. Ткачук М. Л. Історія філософії в культурологічному вимірі (з досвіду київських істориків філософії XIX – початку XX ст.) / М. Л. Ткачук // Наукові записки НаУКМА. – Т. 20. Філософія та релігієзнавство. – К., 2002. – С. 19–29.
5. Тульчинский Г. Л. Философская культура и способы философствования / Г. Л. Тульчинский // Философские науки. – 2011. – № 11. – С. 65–76.
6. Фомина М. Н. Философская культура: мировоззренческий аспект [Электронный ресурс] / М. Н. Фомина // Электронный журнал Кредо. – Режим доступа: <http://credonew.ru/content/view/121/24>. – 24.01.2017.
7. Ивин А. А. Философия истории / А. А. Ивин. – М. : Владос, 2000. – 526 с.
8. Черникова В. Е. Философская культура: к вопросу об интерпретации понятия [Электронный ресурс] / В. Е. Черникова. – Режим доступа: sociokosmos.ru/anthropotopos/Article/2_June/11_Chernikova.rtf. – 25.01.2017.
9. Гадамер Г. История понятий как философия / Г. Гадамер // Гадамер Г. Актуальность прекрасного / Г. Гадамер. – М. : Искусство, 1991. – С. 26–43.

10. Довга Л. М. Поняттєвий апарат у дискурсі українських церковних інтелектуалів XVII ст. : до постановки проблеми / Л. М. Довга // *Sententiae*. – 2016. – № 1 (XXXIV). – С. 132–143.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Yosypenko S. L. Do vytyokiv ukrayins'koi modernosti. Ukrains'ka rannomoderna dukhovna kul'tura v yevropeis'komu konteksti [To the Sources of Ukrainian Modernism. Early Modern Ukrainian Spiritual Culture in a European Context] / S. L. Yosypenko. – K. : Ukrainskyi Tsentr dukhovnoi kultury, 2008. – 392 s.
2. Rudenko S. V. Suchasni metodologichni kontseptsii doslidzhennia istorii ukrains'koi filosofii [Modern Methodological Concepts of Study of the History of Ukrainian Philosophy] : [monografiia] / S. V. Rudenko. – K. : VPCz "Kyivskiy universytet", 2012. – 279 s.
3. Horskyi V. S. Narysy z istorii filosof's'koi kultury Kyivs'koi Rusi : (seredyna XII – seredyna XIII st.) [Essays on the History of Philosophical Culture of Kievan Rus : (mid. XII – mid. XIII Centuries).] / V. S. Horskyi. – K. : Naukova dumka, 1993. – 161 s.
4. Tkachuk M. L. Istoriiia filosofii v kul'turolohichnomu vymiri (z dosvidu kyivskykh istorykyv filosofii XIX – pochatku XX st.) [History of Philosophy in Culturological Dimention (From the Experience of Kiev Historians of Philosophy of XIX – Early XX Centuries)] / M. L. Tkachuk // *Naukovi zapysky NaUKMA [Journal of NaUKMA]*. – T. 20. Filosofiiia ta religyieznavstvo. – K., 2002. – S. 19–29.
5. Tulchynskiy G. L. Filosofskaia kul'tura i sposoby filosofstvovaniia [Philosophical Culture and Ways of Philosophizing] / G. L. Tulchynskiy // *Filosofskie nauki [Philosophical Sciences]*. – 2011. – № 11. – S. 65–76.
6. Fomina M. N. Filosofskaya kul'tura : mirovozzrencheskiy aspekt [Philosophical Culture : Ideological Aspect] [Elektronnyi resurs] / M. N. Fomina // *Elektronnyi zhurnal Kredo [Electronic Journal Kredo]*. – Rezhym dostupu : <http://credonew.ru/content/view/121/24>. – 24.01.2017.
7. Ivin A. A. Filosofiiia istorii [Philosophy of History] / A. A. Ivin. – M. : Vldos, 2000. – 526 s.
8. Chernikova V. E. Filosofskaya kul'tura : k voprosu ob interpretatsii ponyatiia [Philosophical Culture : to the Question of Interpreting the Concept] [Elektronnyi resurs] / V. E. Chernikova. – Rezhym dostupu : sociokosmos.ru/anthropotopos/Article/2_June/11_Chernikova.rtf. – 25.01.2017.
9. Gadamer G. Istoriiia ponyatii kak filosofiiia [The History of Concepts as Philosophy] / G. Gadamer // *Gadamer G. Aktual'nost' prekrasnogo [The Relevance of Beauty]* / G. Gadamer. – Moscow : Iskusstvo, 1991. – S. 26–43.
10. Dovha L. M. Poniattєvyi aparat u dyskursi ukrainskykh tserkovnykh intelektualiv XVII st. : do postanovky problemy [Conceptual Apparatus in the Discourse of Ukrainian Church Intellectuals of XVII Centuries. : Statement of Purpose] / L. M. Dovhga // *Sententiae*. – 2016. – № 1 (XXXIV). – S. 132–143.

Спивак В. В. Современные методологические подходы к изучению истории отечественной философской мысли эпохи барокко.

В статье рассмотрены современные методологические подходы к изучению истории отечественной философской мысли. Проанализированы основные методологические трудности, с которыми сталкивается исследователь украинской философской традиции эпохи барокко. Делается вывод о высоком потенциале культурологического подхода к исследованию украинской философской мысли украинского барокко. Рассмотрено понятие "философская культура", как ключевое при исследовании философского наследия ранне-модерного периода.

Ключевые слова: история философии, методология, философская культура, украинское барокко.

Spivak V. V. The Modern Methodological Approaches to the Research of the History of Native Philosophical Beliefs in the Baroque Time.

The research of the history of Ukrainian philosophical tradition has been essential during last decades. The native study has developed the number of methodological approaches that are being successfully used in the research of history of Ukrainian philosophy. Although, there is a number of topical issues in the Ukrainian historical-philosophical study that require their own special approach and peculiar methodological foundation in accordance. In particular, one of the "problematic" issues is a problem of including the consequential philosophical sources (preaching, moral theological tractates, poems etc.) to the historical-philosophical discussion. We have to study philosophical beliefs of pre-modern and early modern periods researching these sources.

The goal of our research is a survey of modern methodological approaches to the study of the history of native philosophical beliefs. To reach this goal we will try to implement a number of tasks: to analyze the methodological complications, that occur during study of the history of native philosophical beliefs; main approaches to the study of the history of Ukrainian philosophical beliefs; to mark out the most advanced and relevant approach considering the possibility of using it during the study of philosophical beliefs of Ukrainian baroque. Methods of comparative analysis, description and hermeneutical method were used for contemplation of different methodological approaches and positions of researches.

The article covers modern methodological approaches to the study of the history of native philosophical beliefs: a descriptive model; historical-philosophical Ukrainian Studies; a topical personal concept of history of philosophy in Ukraine; "historiography of history of philosophy"; "philosophy of history of Ukrainian philosophy"; method of rational reconstruction. A special attention is devoted to culturological and axiological approaches and to the history of philosophical concepts. Among main problematic methodological issues that appear during research of Ukrainian philosophical beliefs there are: consideration of peculiarities of the development of native philosophical tradition; big amount of consequential philosophical sources, that are being used to study native philosophical beliefs; particular stereotypes about native philosophical culture, that are now perceived by many researches as a self-evident truth.

According to the author, one of the most promising approaches is a culturological one that considers history of native philosophical beliefs as a part of spiritual culture. This approach uses a concept of philosophical culture that includes different methods of functioning of philosophical knowledge and forms of philosophizing process. Such point of view can be productive during studies of Ukrainian philosophical tradition of pre-modern and early modern epochs, because they don't have enough of specific philosophical sources. Therefore, the issue researched in the article is quite promising and requires further consideration.

Key words: *history of philosophy, methodology, philosophical culture, Ukrainian baroque.*